

מראי מקומות - יומא

כה.

רגילים בלבישתם.

ה. עובד בה עבודת יחיד

הריטב"א (לקמן לה) הביא **שיש מי שפירש**, דהיינו עבודת יחיד ממש של קרבן יחיד, והקשה שזה ודאי צריך בגדי כהונה גמורה. ולכן כתב שהנכון כפירוש **רש"י** שם, שהוצאת כף ומחתה היא עבודת יחיד, כיון שאין בה צורך ציבור, ואינה אלא גמר עבודה כדי לפנות מקום הכלים בלבד. עוד הביא מה שפירש **רש"י** בשם רבותיו, שעבודת יחיד היינו קריאת הפרשה, שהיה כהן גדול קורא בבגדי לבן.

ו. לשכת הגזית חציה בקדש וחציה בחול

מבואר בהמשך הסוגיא שחציה שבמזרח היה קודש, וחציה שבמערב היה חול. והקשה המאירי, שלכאורה יותר מסתבר להיפך, שהרי כל שנכנס לפנים יותר, דהיינו למערב, יותר ראוי לומר שהוא קדש. וכתב, שאפשר שכך היה מחמת הפתחים, שהחצי הבנוי במקום קדש, דהיינו בצד המערב, היה פתוח לחול, והחצי שבצד מזרח היה פתוח למקום קודש, ועיין שם שביאר מדוע עשו כן.

ז. והאמר מר אין ישיבה בעזרה

כתב המשנה **למלך** (בית הבחירה ז, ו) שלא נתבאר האם איסור זה הוא מדאורייתא או מדרבנן. והביא דברי **רש"י** בסנהדרין (קא): שהוא הלכה למשה מסיני, ואף שכאן פירש **רש"י** שזה נלמד מהפסוק 'לעמוד לשרת', יש ליישב שהוא אסמכתא בעלמא. אבל הקשה מדברי **רש"י** בסוטה (מ), שפירש שאין כבוד שמים בכך, שמשמע שהוא רק איסור דרבנן. וכתב, שכוונת **רש"י** בזה ליתן טעם למה אסרה תורה.

והקשה הגבורת ארי, שאם הוא איסור תורה מדוע אמרו בגמרא בזבחים (כ"ג) שלומדים מפסוק שישביה אסורה בשעת עבודה, והגמרא דנה האם זה מעכב את העבודה או לא. ולכאורה קשה, מה הצד שיש בזה רק מצוה ואינו מעכב העבודה, והרי אם זה רק מצוה אין צריך על כך פסוק, שהרי זה כלול באיסור לישב בעזרה, ומזה הוכיח שהאיסור לישב בעזרה שלאמ בשעת עבודה הוא רק דרבנן [אכן, לפי דברי התוספות שלצורך עבודה מותר לישב, מיושב, שהפסוק השמיענו שאף אם יש איזה צורך לישב בשעת עבודה, אין לעשות את העבודה בישיבה אלא בעמידה].

אלא שגם על הצד שאינו אלא דרבנן הקשה, שהגמרא בקידושין (ע"ח) תמחה על הנאמר בפסוק (שמואל א' ג, א) 'ושמואל שוכב בהיכל ה', והקשתה הגמרא כיצד שכב שם, והלא אין ישיבה בעזרה. ואם איסור הישיבה בעזרה אינו אלא

א. והממונה בא ונוטל מצנפת מראשו של אחד מהן

התוספות יום טוב (משנה א', ד"ה הצביעו) דייק מדברי התוספות כאן, שהכהן היה עומד שם בלא מצנפת לראשו עד גמר הפייס. אולם מדברי הרמב"ם שכתב 'ומחזירה' דייק, שמחזירה מיד, ונוטלו רק כדי לדעת ממי להתחיל, אבל שוב לא היה צורך בכך שלא יהיה לו מצנפת. והקשה התפארת ישראל (בועז ב'), שאם מחזירו לאלתה, ולא היה סימן אלא להתחלת הפייס, אם כן מדוע צריך כלל נטילת מצנפת, הרי יכול הממונה להורות באצבע, או לומר בפה ממי יתחילו למנות, אלא ודאי שנטילת המצנפת היתה לסימן שמא יארע קלקול בשעת המנין, ויצטרכו למנות מחדש, וכשיסתפקו ממי התחיל המנין, יראו כולם הסימן שבראשו אין מצנפת, ואם היו מחזירים המצנפת לראשו, יש לחוש שמא ישכחו ממי נטלו המצנפת.

ב. והממונה בא ונוטל מצנפת מראשו של אחד מהן

כתב המגן אברהם (רפ"ב, ח'), שמכאן משמע שאין איסור לעמוד ולישב בגילוי הראש, והאיסור הוא רק בהליכה בגילוי הראש, [וציין לדברי התוספות ד"ה והא, ואולי כוונתו להוכיח מזה שהיה עומד שם זמן ממושך בראש מגולה, ולא כמו שכתב התוספות יום טוב בדעת הרמב"ם, וכפי שהובא לעיל]. אולם התפארת ישראל (בועז ב') כתב, שכיון שלשכת הגזית היתה חדר מקורה, אין זה אלא חומרא בעלמא שלא לעמוד שם בגילוי הראש, ולכך במקום צורך מותר. ובשערי תשובה (סי' ב' סק"ו) הביא מהבכור שור שאפילו בעמידה וישיבה יש ליזהר, ולא רק בהליכה, ודחה את ראיית המגן אברהם, שיתכן שהיה מכסה את ראשו בידו, ועל כן לא היה בגילוי הראש.

ג. לשכת הגזית כמין בסילקי גדולה היתה

פירש **רש"י**, בית גבוה שעל גבי עליה. וכתב בהערות להגרי"ש, שעל כרחינו צריך לומר שלא היה בעליה ממש, אלא סמוך לקרקע, שאם היה בעליה ממש, הלא הדין הוא שגגין ועליות לא נתקדשו, ומבואר לקמן שחצי מלשכת הגזית היה קודש [אולם בראב"ד בתמיד (כז) מבואר, שהיו יכולין לקדש העזרה באופן שיהא קדוש מהרצפה עד רום רקיע, ולפי זה לכאורה יש לומר שהיה בעליה ממש].

ד. כדתני רב יהודה וכו' כהן שעשתה לו אמו וכו'

פירש השיח יצחק, שכפי שמצינו שהיו רגילין בזה, והיו מוסרין אותה לצבור, ואף על פי כן לא היו עובדים בה אלא עבודת יחיד, כך יש לומר שהיו עושין בגדי חול ממש בלא מסירה, בדומה לבגדי כהונה, ללובשם כל היום, כדי להיות

מראי מקומות - יומא

כה. (המשך)

או בנוב וגבעון, והיה שם גם מקום מקודש כעין עזרה, שאין בה ישיבה לאחרים.

י. אלא למלכי בית דוד

פירש רש"י (סוטה מ:), שהתיר למלכות בית דוד, כדי לחלוק להם כבוד, להראות שמלכותו שלימה. והמהרש"א שם ביאר, שהענין הוא שמקום המשכן והמקדש הוא כסא ה', כנאמר (תהלים קלב) 'אוה למושב לו', ולמלכות בית דוד קורא הכתוב 'כסא ה'', ולכן מותר למלכות בית דוד לישב בבית המקדש.

יא. והתנן בנויות בקדש ופתוחות לחול תוכן חול

במקדש דוד (ל"ח, ב') כתב להסתפק בענין זה שהבנויות בקודש ופתוחות לחול דינן כחול, האם זה דוקא לענין אכילה, שאין אוכלין שם קדשי קדשים, אבל לענין טומאה ושחיטת קדשים הוא קודש, או שהוא הדין לשאר ענינים. וכתב להוכיח מסוגייתנו שאם חול הוא אין עושין שם פייס, הרי שגם לענין שאר דברים דינו כחול.

יב. מי שוחט

כתב הריטב"א (בהמשך המשנה), שמפייסים על השחיטה אף שהיא כשירה בזה, היינו משום שלכתחלה יש לשחוט על ידי כהן, והמאירי פירש, שלכתחילה אין שוחטין קרבן תמיד על ידי זה, אף שבשאר קרבנות מותר לכתחילה לשוחטין על ידי זה. ובאגרות משה (יו"ד ב', סוף סי' ט"ז) נקט, דלא הניחו לזר לשחוט קרבנות ציבור (וכתב להסתפק בכהן השוחט קרבנות, האם לובש בגדי כהונה או לא, עיין שם).

יג. מי שוחט מי זורק וכו'

העיר הריטב"א מדוע לא הזכירו מי מקטיר האברים, וכתב שמסתמא הזורק היה המקטיר, כדי שהדם והבשר ייעשו על ידי כהן אחד.

יד. או דלמא לכל עבודה ועבודה הן מפייסין

כתב הריטב"א, דהיינו שהנשארים מפייסין, אבל מי שכבר זכה אינו מפייס עוד ביום זה לעבודה אחרת.

מדרבנן, מהי הקושיא, הלא יתכן שבזמן עלי ושמואל עדיין לא נאסר. ומכח כל זה כתב שבאמת היא הלכה למשה מסיני, ולכן היה כבר אסור בזמן שמואל (וכן בזמן ירבעם), אלא שמכל מקום אם ישב אינו עובר בעשה, רק עבר על הלכה למשה מסיני, ואם היה עובד בישיבה, אפילו אם אינו פוסל העבודה, מכל מקום ודאי היה עובר בעשה (וע"ש שהביא דוגמאות לזה).

ח. אין ישיבה בעזרה וכו'

הקשו התוספות, שהרי בזבחים מבואר שיכול לישב כשאוכל קדשים. ותיצו בג' דרכים: א. שמדובר באוכל קדשים קלים, שמותר לאכלם בכל העיר. ב. שכל האיסור לישב בעזרה הוא רק כשאינו לצורך עבודה, אבל כשהוא לצורך עבודה, מותר לישב. ג. שיש היתר מיוחד באכילת קדשים, כיון שכתוב בהם 'למשחה' והיינו 'לגדולה', כדרך שמלכים אוכלים, והיינו מיושב.

ובתוספות הרי"ד הוסיף עוד לתרץ: ד. שבלשכות יש ישיבה, ולכך היו יכולים לאכול שם קדשים קלים בישיבה, ולשכת הגזית שונה, שהיתה בסילקי גדולה, והיו מתקבצין כל הכהנים שם לפייס, ולכן היא דומה לאויר העזרה. ה. שבכל הלשכות יש ישיבה, ורק בלשכת הגזית כיון שהיתה סמוכה למזבח ופתוחה למזבח, אין בה ישיבה, אף על פי שהיא לשכה. אולם התוספות הוכיחו מסוגייתנו שאיסור הישיבה בלשכות שהן פתוחות לקודש דומה לעזרה.

והמהרש"א כתב, שראיה גמורה אין כאן, שהרי מלבד זה שהיא פתוחה לקודש, גם חציה נבנה בקודש, ויש לדחות שרק באופן זה אסור לישוב. אולם רעק"א כתב, שודאי ראה גמורה היא, שיש להקשות מנין זה עצמו שחציה בנויה בקודש, אולי כולה בנויה בחול, אלא שפתוחה לקודש, אלא מוכח שאף אם היתה בנויה בחול לגמרי ופתוחה לקודש, אסור לישוב בה.

ט. אלא למלכי בית דוד

פירש רש"י, שמצינו בהם ישיבה, שנאמר ויבא המלך דוד. וכתב הריטב"א, שאף שבימי דוד לא היה אלא משכן בשילה